Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda" 30 Montgomery Street Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036
УНСоюз: (201) 451-2200

РІК ХС. Ч. 112. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 16-го ЧЕРВНЯ 1983 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, JUNE 16, 1983 No. 112. VOL. XC.

Українські жінки взяли участь в американській конвенції

Орляндо, Фла. (Д.Н.). — Тут від 29-го травня до 2-го червня ц.р., відбулася 92-га конвенція Генеральної федерації жіночих клюбів з участю чотирьох делегаток від українських жіночих організацій та трьох гостей. Конвенція проходила під кличем „Добровольці в дії", тобто добровільна суспільна праця в дії.

За один рік своєї праці ця півмільйонова жіноча організація (без міжнародних організацій) зібрала 45 мільйонів долярів на добродійні цілі та посвятила 17 мільйонів годин безплатної праці.

1,307 делегаток та 800 гостей брали активну участь у всіх функціях конвенції. Ця консервативна і патріотична організація розгалужує свою працю в багатьох країнах вільного світу. Вона вчить і допомагає жінкам Европи, Далекого Сходу, Африки та Південної Америки.

На відкритті-бенкеті головним промовцем був письменник і журналіст Говард К. Смит, який виголосив доповідь п. н.: „Changing Challenge to America", в якій аналізував міжнародне положення Америки в політиці, економіці і публічних зв'язках.

На кінцевім бенкеті головним промовцем був віцепрезидент ЗСА Джордж Буш. Він з'ясував політику Уряду.

Серед делегаток з 13-ох держав були представниці балтицьких народів та українських жіночих організацій: голова СФУЖО д-р Марія Квітковська, голова СУА Іванна Рожанковська, заступниця голови СУА Лідія Гладка, голова Золотого Хреста Наталія Іванів. Гістьми були: Мирослава Стахів, Лідія Кий (СУА) і Наталія Даниленко, заступниця голови СУА та мистецька референтка СФУЖО.

Виставки на конвенції мали комерційний характер; одинокі українки потрапили виборoти собі місце-станок з мистецькими експонатами, виданнями Українського Музею, жіночими журналами, публікаціями про Великий голод та літературу про політичних в'язнів.

Особливе признання належить М. Стахів ,яка на свій власний кошт привезла і влаштувала виставку народного мистецтва, що своїм кольоритом викликувала захоплення і подив.

Ця виставка притягала багато глядачів і цим самим давала змогу українкам провадити інформативну працю.

Д-р В. Петришин отримав дотацію в сумі 75,000 дол.

Вашінгтон. — Крайова наукова фундація (НСФ) приділила проф. д-рові Володимирові Петришинові дотацію на три роки в сумі 75,000 дол. на його дальші математичні досліди з ділянки нелінійної функціональної аналізи й її затосування. Фундація є частиною федерального Уряду, завданням якої є фінансово допомагати університетським вченим в їх праці для розвитку чистої науки в Америці.

Д-р В. Петришин

Призначення дотацій на відповідні наукові проєкти залежать виключно від їх наукової якости і оригінальности, про що рішає дирекція Математичної секції НСФ на основі оцінок проєктів групи найкращих спеціялістів в даній ділянці з різних частин світу, які допомагають НСФ у вишукуванні найкращих із тисяч зголошених проєктів з різних ділянок науки.

Д-р Джан В. Рифф, директор клясичного відділу Математичної секції НСФ, повідомив д-ра В. Петришина, що його трирічний проєкт дальших дослідів над А-властивими і множинно-нерозтягуючими операторами, з їхніми застосуваннями в математичній фізиці, механіці, елястиці і інших ділянках, дістав високу позитивну оцінку спеціялістів, і тому НСФ дальше піддержуватиме його наукову працю, не зважаючи на те, що з огляду на зменшування бюджету і гостру компетицію НСФ змушена зменшити кількість і суми своїх дотацій.

Як відомо, д-р В. Петришин оснував і до великої міри розвинув теорію А-властивих операторів, як нову ділянку в нелінійній функціональній аналізі. Остнніми роками д-р В. Петришин і інші математики та фізики доказали, що теорія А—властивих операторів може бути успішно застосована до різних проблем в математичній фізиці та інших ділянках, до яких неможливо (в деяких випадках) застосувати інші, вже існуючі математичні теорії.

Слід згадати, що тільки від свого побуту в Ратґерському університеті (1967-1982) д-р В. Петришин дістав від НСФ дотації на свої досліди на суму більше як 247,000 дол. Гратулюючи д-рові В. Петришинові за його успіх в імені президента і адміністрації Ратґерського університету, д-р Н. Дж. Палоне, віцепрезидент для дослідів і академічних справ університету, висловив подяку д-рові В. Петришинові за його якісний вклад в розвиток математики, який, разом з іншими, допоміг департаментові математики Ратґерського університету, на основі опитів і оцінки Державної наукової ради, оголошеної 1982 року, стати одним із 20-ти найкращих департаментів математики всіх університетів Америки.

Число повстанців в Нікараґуа зростає

Вашінгтон. — Офіційні особи Адміністраціїл президента Роналда Регена говорять, що за останні два місяці число антисандіністських повстанців в Нікараґуа зросло на одну третю частину і становить тепер приблизно 8,000. Повстанці мають досить широку підтримку в самій країні, щоб успішно продовжувати боротьбу без зовнішньої допомоги.

Дані розвідки, опрацьовані експертами різних урядових комісій передбачають, що через шість місяців сили повстанців ще більше зростуть і зможуть контролювати третину населення країни і половину території Нікараґуа.

Ці офіційні особи не уточнили, скільки території займають тепер повстанці, але сказали, що вона більша на півдні, ніж на півночі.

Так звані „контра", тобто ті, які воюють проти сандіністського режиму в Манаґуа є вже тепер більшою і краще озброєною силою, ніж 6,000 лівих партизанів у Сальвадорі. Армія сандіністського уряду Нікараґуа складається з 25,000 війська і приблизно 50,000 членів міліції.

Офіційні особи, які виступали в інтерв'ю, не заявляли про швидку перемогу повстанців тому, що „сандіністи мають політичний апарат для підтримання контролі над населенням центрів, навіть при порушенні нормального функціонування економіки і тиску з провінції".

Полагодженням, згідно з висловами офіційних осіб, може бути припинення сандіністської допомоги партизанам у Сальвадорі, а Вашінґтон у відповідь припинив би свою допомогу повстанцям у Нікараґуа. Згідно з твердженнями офіційних осіб, такі самі пропозиції дають чотири латиноамериканські країни так званої групи Контадора — Панами, Мехіко, Колюмбії і Венесуелі, — які намагалися опрацювати плян мирного полагодження проблем Центральної Америки.

Уміжчасі уряд Сальвадору заохочує лівих повстанців до участи у крайових виборах, заплянованих на грудень цього року.

ПЛЕНУМ ПОЧАВСЯ АТАКОЮ НА ЗСА

Москва, СССР. — На пленумі Центрального Комітету Комуністичної Партії Совєтського Союзу, який зібрався в Москві у вівторок 14-го червня, член політбюра партії Константин Черненко у своїй промові в перший день засідань гостро виступив проти політики Адміністрації президента Роналда Регена і закликав до широкого ідеологічного наступу проти згубного ідейного впливу Заходу, який, як він висловився, підриває економіку і світогляд молоді.

У своїй промові, яка вимагала посилення ідеологічної контролі в багатьох ділянках совєтського життя, Черненко заявив, що Адміністрація президента Р. Регена проводить „психологінчу війну" проти Совєтського Союзу.

„ЗСА і їх союзники НАТО слідують особливо небезпечним курсом", — заявив Черненко членам ЦК КПСС, що зібралися обговорити ідеологічні питання, які все ще тривожать совєтських лідерів після понад 65 років „тріюмфального" ходу соціялізму в Совєтському Союзі.

Те, що совєтські люди ніяк не можуть узгіднити у своїх поняттях всеохоплюючої пропаґанди про колосальні здобутки совєтського режиму з дійсно нужденним існуванням всього совєтського народу, крім хіба найвищої верхівки, совєтські ідеологи і лідери намагаються пояснити підривною діяльністю західньої пропаґанди і звалити вину на антисовєтську і антикомуністичну діяльність на Заході. З приводу цього Черненко сказав: „Відбувається напружена, дійсно гльобальна війна двох ідеологій, в якій Захід намагається затроїти уми совєтським громадянам і стерти комунізм"

І далі Черненко додав: „Ось чому стало необхідно розпочати широкомаштабний контрпропаґандивний наступ не тільки на міжнародній арені, але також і всередині країни. Комітет партії повинен мати ясну уяву про те, що ворог намагається протягнути в нашу країну, в якій формі та якими каналами, і в належний час та ефективно виступити проти цих спроб".

Промова Черненка була напрямною першого дня вдоденних засідань ЦК КПСС, за якими пильно слідкують з огляду на можливі зміни і доповнення в керівництві СССР, що вкаже на величину політичної сили нового совєтського лідера Юрія Андропова.

Велику увагу звернув на себе той факт, що головна промова була виголошена 71-літнім Черненко, політичне майбутнє якого було під сумнівом протягом останніх тижнів під час тривалої відсутності його на офіційній сцені, що приписували хворобі запалення легенів Черненка.

Були натяки, що Черненко, який програв боротьбу з Андроповим за наслідство після смерті Леоніда Брежнєва, може піти тепер на пенсію в рамках ширших змін у сучасному совєтському керівництві. Але промова показала, що Черненко зберігає свою позицію в керівництві та вказує на той вплив, який Черненко має в партії як секретар з питань ідеології та пропаґанди.

Український Інститут Америки приєднує нових членів

Ню Йорк, Н. Й. (УІА — Пресова Служба). — У „Вістях Українського Інституту Америки", які недавно друкувались у „Свободі" описано невеликий, бо тільки одномісячний фрагмент багатющої діяльности Інституту, корисної для української спільноти не тільки у цій країні, але й для широкої діяспори у вільному світі, а може й для українців в Україні. У редакційній статті представлено фінансові трудноші (непосильні реальностеві податки, які місто Ню Йорк наложило на Інститут) і поміщено заклик до української громади: записуватись у члени УІА.

При численних закликах в українській пресі до пожертв і приєднування нових членів різних українських наукових, культурних і релігійних установ, можна було зареєструвати позитивний відгук на потреби Інституту. Вже в перших тижнях зголосилась 21 особа, які хотіли стати членами УІА. Серед них були: Євген Аґрес, інж. Юрій П. Волчук, д-р Степанія Наталія Ворох, проф. Тарас Гунчак, Леоніля Ґалан, Віра Дейчаківська, Уляна Дячук, д-р Андрій Джуль, інж. Евген Змий, Ярема Кіндрачук, Любомир Курилко, Ольга Ленська, Оксана Ліщинська Скот Петро Назаревич, Михайло Пилипчук, Анна Рауш, інж. Володимир П. Стасюк і Юрій Микола Степанюк. Рада Директорів УІА на своєму останньому засіданні одногосно їх затвердила. Крім того, як членів-прихильників прийнято такі особи: д-р Роман Богонович, Ольга Семук Діямонд і Богдан Степан Озарук. Членство біля двох десятків інших бажаючих осіб знаходиться у стадії оформлення, очікуючи затвердження на слідуючому засіданні Ради Директорів УІА при кінці червня ц.р.

Особи, які бажали б стати членами Інституту, повинні звертатись за аплікаціями на адресу: Ukrainian Institute of America, 2 East 79th Street, New York, N. Y. 10021, або телефонувати на число (212) 288-8660.

Видали книгу про совєтські „правди"

Київ. — Київська „Радянська Україна" повідомила, що у світ вийшов збірник статтей „Правда проти демагогії та брехні", в основу якої „лягли матеріяли публіковані в радянській пресі".

Авторами статтей є члени Центрального Комітету КПСС, совєтські політичні і громадські діячі, відомі журналісти „міжнародники", які, мовляв, „на конкретних фактах викривають агресивну суть імперіялізму на чолі з ЗСА, цілі і методи широкомаштабної ідеологічної диверсії, яку здійснюють його пропаґандистські центри проти країн соціялізму, всіх сил соціяльного проґресу". Збірник випущений видавництвом політичної літератури.

Про існування „імперіялістичних пропаґандистських центрів" вже не раз писали совєтські газети. А ось центральна совєтська „Правда", орган ЦК КПСС у числі з 24-го квітня ц.р., признається до існування таких же совєтських і сателітних „пропаґандистських центрів". Газета у статті п. н. „Голос дружби і миру" пише про передачі московського радіо, які передаються 75-ма мовами світу, і які, як пише „Правда" „викликають глибоке зацікавлення закордонних слухачів, що хочуть довідатись не тільки про велику ролю Совєтського Союзу в міжнародному світі, але також про досягнення першої у світі соціялістичної країни, де немає безробіття, соціяльного гніту робітників, національної і расової дискримінації, де люди дивляться у майбутнє з великими надіями". Далі газета пише, що „совєтські люди (і такі існують) повинні бути горді за свою країну, яка за короткий історичний період перетворилась в одну з найсильніших індустріяльно держав світу, створила спільноту, якій належать всі досягнення держави".

Для скріплення своєї „правди" совєти покликаються на „численні" листи отримані переважно від своїх агентів чи комуністичних поплентачів за кордоном — американця Ф. Джансона, німця Геламара Фаєрштайна та багатьох інших, які висловлюють своє захоплення радіопередачами, що їх Москва назвала „голосом дружби і миру", а радіопередачі на Заході — „імперіялістичною злісною пропаґандою".

Війська Ізраїля і Сирії перестрілюються

Бейрут, Ливан. — Державне радіо Ливану і телевізія повідомили, що ізраїльські та сирійські танки обмінялися артилерійським вогнем у понеділок, 13-го червня. Перестрілка тривала понад годину. Телебачення перервало свою звичайну програму і передало вістку про перестрілку танків у долині Бекаа поблизу місцевості Гош аль-Гарімі, недалеко від сирійського кордону. Телебачення також заявило, що становище в цьому районі лінії припинення вогню дуже напружене.

Раніше радіо повідомляло про артилерійську перестрілку в цьому самому районі. Радіо також повідомило про сильний вибух у південному ливанському порті Сидон, де майже кожного дня відбуваються терористичні напади на ізраїльських вояків.

Телебачення і радіо говорять, що як сирійські, так і ізраїльські війська перебувають у цьому районі у підвищеній бойовій готовості після танкового бою. Ні радіо, ні телебачення не говорили нічого про жертви перестрілки.

З інших джерел відомо, що лідер Палестинської Визвольної Організації Ясір Арафат приув у понеділок до Ливану і відразу виїхав у долину Бекаа, де зустрівся з групою польових командирів ПВО. Пресове агентство Ливану повідомило, що Арафат прибув до Ливану, де триває бунт деяких палестинських командирів проти керівництва і політики Арафата. Арафат повернувся з подорожі до Румунії, Індії та деяких арабських країн, куди він їздив шукати підтримки для своєї політики. Арафат був у дорозі до цих країн і неприсутній в Ливані від 3-го чевня.

Міністер інформації Савдійської Арабії Алі аль-Шаер прибув у понеділок до Ливану, можливо з метою посередництва в переговорах про виведення палестинських військ з Ливану. Офіційні савдійські джерела повідомили також, що Шаер, колишній посол у Ливані, привіз від короля Фагда лист президентові Ливану Амінові Ґемаєлеві.

ОДУМ готується до активного літа

Джерзі Ситі, Н. Дж. (Л. Волянська). — ОДУМ — Організація Демократичної Української Молоді, влаштовує і цього літа свої вже традиційні табори молоді, відпочинково-виховні й кобзарські, — розповідали представники цієї молодечої організації у Головній Канцелярії УНСоюзу й редакції „Свободи", у четвер, 2-го червня. На розмові з головним предсідником д-ром Іваном О. Флисом були Андрій Шевченко, голова ОДУМ; Наталія Павленко, референтка юнацтва, і Олександер Непрель, референт таборів.

Розмова велася теж про загальноукраїнські справи, про поїздку й поворот Блаженнішого Митрополита Мстислава з Англії, про Комітет за Правопорядок в УККА, про жалобні молитовні відзначування 50-річчя українського голокосту, що відбулися вже в Савт Бавнд Бруку у травні, і про заплянoвані на 2-го жовтня активності у Вашінгтоні теж з приводу Великого голоду, куди вибираються масово члени ОДУМ'у звідусіль з теренів Північної Америки, зорганізовано, в однострoях і з прапорами, автобусами. Д-р Флис з цікавістю слухав гостей-одумівців і з признанням висловився про їхню діяльність, запевняючи, що ця організація молоді дістане і цього року дотацію від УНСоюзу для її діяльности „у першу чергу" з огляду на ту безсумнівно хосенну працю, яку ОДУМ веде серед української молоді, юнацтва і дітей.

Голова ОДУМ'у Андрій Шевченко (зліва) на розмові з головним предсідником УНС д-ром Іваном О. Флисом.

Літні табори на Оселі ОДУМ „Київ" у Аккорді, Н.Й., заплянoвані в такому порядку: для дітей від 7-го року життя до 16-ти років перший табір, або як його в афіші названо „сесія А", діятиме від суботи 2-го липня до суботи 16-го липня; дру-

(Закінчення на стор. 4)

У світі

ОФІЦІЙНІ ШВАЙЦАРСЬКІ повідомлення, передані в понеділок, 13-го червня, говорять, що швайцарська поліція арештувала совєтського шпигуна, який використовував Швайцарію як базу для керівництва цілою шпигунською мережею, яка діяла в Південній Африці. Міністерство справедливости повідомляє, що совєтський аґент, якому 49 років, стане перед судом у Цюріху, де його арештували 25-го січня цього року. В заяві міністерства сказано, що совєтський аґент використовував Швайцарію як базу для отримування військової інформації з Південної Африки через кур'єра, швайцарську жінку Рут Ґергард, яка мала південноафриканське громадянство і була одружена з високим південноафриканським морським старшиною Дітером Феліксом. Фелікс і його дружина були арештовані раніше. Фелікс признався в тому, що він шпигував для Москви ще з 1964 року, а Рут призналася, що вона виступала в ролі кур'єра з 1970 року. Міністерство не назвало імени совєтського шпигуна.

ПРЕЗИДЕНТ ФРАНЦІЇ Франсуа Міттеран, відвідуючи острів Корсику, населення якого виступає за відділення його від Франції та за створення незалежної корсиканської держави, заявив, що його уряд підтримує „право бути іншими", але не дозволить на спеціяльний статус, який вимагає войовнича організація цього середземноморського острова. „Уряд, який я утворив, зробив так, що відкинув ідею відділення корсиканського народу від французького народу і підкреслив, що Корсика — це частина Франції".

ЯК ПАПА ІВАН ПАВЛО II відвідає Південну Корею в 1984 році, він канонізує 103 корейських мучеників на святих. Офіційні особи Корейської Католицької Церкви повідомили в понеділок, 13-го червня, що це будуть перші корейські святі від часу, як католицизм був запроваджений в країні в 1844 році.

РЕЧНИК АФҐАНСЬКИХ повстанців заявив у понеділок, 13-го червня, в Пешаварі, Пакістан, що повстанські сили, довідавшись, що маріонетковий просовєтський президент Афґаністану Бабрак Кармаль приїде 9-го червня до міста Кандагару, другого по величині міста в Афґаністані після столиці Кабулю, розпочали наступ на летовище військової бази, як тільки Кармаль прибув на летовище. Розпочався бій, і Кармаль був змушений покинути Кандагар і повернутися до Кабулю.

В Америці

АМЕРИКАНСЬКА НУКЛЕАРНА підслухова система занотувала черговий нуклеарний вибух, який правдоподібно походить із совєтського підземного випробування атомової бомби, — заявили речники Департаменту енергетики у Вашінгтоні. Совєтський Союз ніколи не повідомляє інші країни світу про свої нуклеарні випробування, хіба йдеться про випробування ракет на відкритих морях. Вибух наступив о год. 10:37 вечером за американським східнім часом в суботу, 11-го червня, а сигнальна система вказувала на сибірські простори, як на можливу територію вибуху.

НЕҐРИТЯНИ З ПІВНІЧНОЇ Каролайни поскаржилися в Департамент справедливости на пожвавлену активність членів Ку-Клакс-Клену, яка звернена в першу чергу проти неґритянського населення, зокрема тих одиниць які відкрито виступають проти сеґреґації і домагаються рівних громадянських прав. Декілька противників Ку-Клакс-Клену зустрінулись з асистентом секретаря Департаменту справедливости Деніелем Рінзелем, головою кримінального відділу в цьому Департаменті, щоб продискутувати з ним справи збільшеної активноти названої групи екстремістів і можливість протидії стейтових чинників.

АМЕРИКАНСЬКА ПРИБЕРЕЖНА сторожа, користуючись уповноваженням Уряду і самого президента Роналда Регена, завертає на відкритому морі човни з гаїтськими втікачами чи прямо шукачами вигіднішого життя, які всякими можливимви способами намагаються нелегально продістатися до З'єднаних Стейтів Америки. У понеділок, 13-го червня, прибережна сторожа переловила 100 миль від берегів Гаїті невеличкий кораблик „Авенді", на чердаку якого знаходилось 76 нелеґальних втікачів. Під ескортою американських прибережних кораблів гаїтський човен мусів повернутись до одного з гаїтських портів, після чого місцева поліція перебрала втікачів під свою опіку. Деякі кола в ЗСА, зокрема гаїтські еміґраційні чинники і неґритяни, протестують проти такої поведінки прибережної сторожі, але інші американські громадяни кажуть, що безконтрольний наплив нелегальних еміґрантів може цілковито зруйнувати американську економіку. Під теперішню пору в ЗСА перебуває понад 8 мільйонів нелеґальних еміґрантів.

КРАЙОВА КОНФЕРЕНЦІЯ для захисту совєтських жидів побоюється, що нове совєтське керівництво під проводом генерального секретаря ЦК КПСС Юрія Андропова іде в напрямі цілковитото припинення еміґрації жидів з СССР й інших комуністичних країн Східньої Европи. Не зважаючи на різні заходи, протести, демонстрації тощо, в місяці травні виїхало з Совєтського Союзу тільки 116 жидів-еміґрантів. Таке число є застрашуючим і воно становить 2,5 відсотка числа еміґрантів, які покинули СССР в 1979 році. Совєтські речники кажуть, що ті жиди, які хотіли покинути СССР вже зробилц це раніше і тепер немає більше охотників на виїзд.

КОМІСЯ МІЖНАРОДНИХ справ в Палаті Репрезентантів висловилась за прийняттям резолюції, яка рекомендувала б Адміністрації президента Роналда Реґена припинити неофіційну фінансову допомогу повстанцям в Нікараґуа, противникам теперішнього прокомуністичого режиму, але натомість позитивно поставилась до пропозиції 80-мільйонової економічної допомоги для країн Центральної Америки, зокрема тих, які втримують дружні зв'язки із З'єднаними Стейтами Америки. Лідер нікараґуанських повстанців Едуардо Чаморро, в телефонічному інтерв'ю, висловив своє розчарування такою поставою згаданої комісії і осудив лицемірні заходи американських лібералів.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members $1.25 a month. Change of address — $1.00. Make check or money orders payable to "Svoboda".
Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Ризиковна подорож Папи

Коли п'ять років тому Папа Іван Павло II вперше відвідав свою батьківщину Польщу, то його подорож була одним ланцюгом тріюмфів, про які заговорила вся міжнародна преса. Польща — найбільш католицька країна з усіх підсовєтських сателітів, прийняла відвідини Папи з нечуваним ентузіязмом. Буквально мільйони людей приходили й приїздили всіма можливими засобами комунікації, щоб побачити „свого" Архипастиря, першого поляка, як Намісника Христового.

Ці відвідини Папи п'ять років тому розбурхали польський патріотизм. Не тільки совєтські коментатори, але й дехто на Заході приписував народження стихійного протирежимового руху в Польщі саме тій атмосфері, що її створила візита Папи. В півроку після відлету Папи до Риму народився робітничий рух із своєю централею „Солідарність" у Ґданську, членство якої швидко осягнуло кругло один мільйон робітників.

Зареєстрування у суді „Солідарности", як незалежної від компартії робітничої спілки, було страшним ударом для Москви, як загрозою, що те саме може повторитися і в інших сателітних країнах, чи й на території самого СССР. „Солідарність" перетягнула струну, коли до своїх вимог включила сутополітичну вимогу переведення всенародного плебісциту щодо державно-політичного устрою. Настала небезпека вмаршу совєтських військ. Москва не вислала свого війська, бо знайшла свого преторіянина, чи пак „ґрадоначальника" в особі генерала Войцєха Ярузельського, який проголосив воєнний стан, поставив „Солідарність" поза законом, виарештував усіх її проводирів і всіх лідерів інших протирежимних організацій та по нинішній день зберігає цей воєнний стан з тисячами політичних в'язнів.

Уряд Ярузельського погодився на нові відвідини Папи у цьому місяці червні 1983 року під умовою, що Папа не заторкуватиме ніяких політичних справ і буде виключно триматися релігійної тематики. Як це можливо здійснити у даних умовинах життя у Польщі? Папа Іван Павло II має стрінутися з генералом Ярузельським: вони напевне не будуть дебатувати на теологічні теми. Папа одверто й голосно солідаризувався був із „Солідарністю" та після її розв'язання і заборони вимагав проголошення у Польщі загальної амнестії і поведення „діялогу", себто переговорів між колишніми провідниками „Солідарности" та урядом, щоб компромісово вирішити проблему такої нової організації робітничих спілок, які не були б загрозою для режиму, але й не були під його диктатурою. Комуністичному урядові у Польщі напевно залежить на тому, щоби все духовенство від сільського священика аж до примаса кардинала Ґлємпа включно не було вороже режимові. Це не тільки внутрішня проблема Польщі. Вона по вуха заборгована в західніх державах за отримані й незаплачені достави. У Польщі економічна криза дійшла до того ступеня, що уряд був змушений завести харчові картки, які є наявним доказом банкрутства комуністичної системи. Бо за Польщі між двома світовими війнами Польща при всій своїй дуже немудрій і недоцільній внутрішній політиці славилася харчовими достатками. Її деякі харчові вироби були предметом експорту і всі крамниці були повні різнорідних харчів та інших предметів першого вжитку, а ресторани в усіх більших містах Польщі із Варшавою у проводі славилися вибагливими стравами. Це дивогляд, як можна було в такому короткому часі наслідувати Совєтський Союз і довести хліборобську країну до стану півголодової екзистенції.

Отже комуністичному урядові залежить на поправі своїх взаємин із західнім світом, від якого потребує не бойкоту, а активної допомоги. Католицька Церква теж напевно здає собі справу, що неможливо вічно з успіхом втихомирювати вірних і переконувати їх, щоб вони не провокували зударів з поліцією, які й так раз-у-раз вибухають з новими людськими жертвами. Тому Папа Іван Павло II має страшенно трудне завдання. Він в'їздить тепер до Польщі, наче у гніздо шершенів, наче в лябіринт заповнений атмосферою пристрастей. Він має лити оливу на розбурхані води пристрасти, але він не має іншої зброї, як тільки Слово Боже і власний авторитет, щоб перебороти запроданих тілом і душею Москві Ярузельських, дармащо все ще існують його земляки, які вбачають в ньому новітнього Валенрода, який роздвоєний між відданістю Москві і відданістю рідному краєві і народові.

Папа Іван Павло II — людина не тільки особисто відважна, але й справжній державний муж. Можна здогадатися, що він підготовив свою подорож до Польщі так, щоб вона закінчилася успіхом — для його Церкви і народу.

Ярослав Курдидик

ЗБРОЄННЯ І БЕЗРОБІТТЯ

На підставі нещодавних звітувань із Брукінгс інституту виявляється, що у сучасному періоді дуже великого безробіття у ЗСА, одним із досить успішних працедавців, який намагається зарадити цій проблемі, це Департамент національної оборони, точніше Пентагон.

І хоч як воно буде неймовірно звучати, але в тому ж часі, коли Конгрес продовжує презавзятущу баталію за те, щоб якнайрадикальніше зменшувати видатки на національну оборону — то на самому ділі і в практиці, ніхто досі із окремих законодавців не поважується, аж ніяк, позрізувати будь-які теперішні біжучі озброєневі програми.

Основну причину слід добачувати в тому, що справжнім фактором, який допомагає людям найти працю і по части, сприяє у зменшенні безробіття — дослівно, майже в усіх стейтах Америки, це Департамент оборони. Але, критики, очевидно із ліберальних кіл, не перестають твердити, що, мовляв, понадмірна розбудова національної оборони є неодмінним і безспірним нещастям ЗСА, бо вона не лише тільки, що збільшує постійний федеральний дефіцит, але в парі з тим відбирає та поглинає деякі дуже важливі ресурси, від не менше вітальних і продуктивних, приватних інвестицій.

Із другого ж боку, чимало американських передових економічних речників стверджує, що якраз навпаки — мілітарні видаткування додали дуже помітне підсилення, в першу чергу летунському, як теж і корабельному будівництвам. Мілітарні видатки охоплюють собою теж ще й інші ділянки американської промисловости, як побудову вантажних автомобілів, різнорідних тягачів та землекопальних машин.

Авіобудівництво охоплює собою досить широкий діяпазон, починаючи від бомбовиків, розвідувачів, винищувачів, аж до гелікоптерів найрізновидніших бойових призначень. Це саме відноситься і до кораблебудівництва, яке охоплює продукцію підводних човнів, бойових легшого і важчого типу кораблів, торпедних і швидкохідних оборонних човнів для прибережної охорони, аж до авіоносців включно.

Консультативна Рада, в складі якої є державні економічні дорадники, наголошує у своїх останніх звітуваннях, що не зважаючи на початкові побоювання, що понадмірні видатки на озброєння готові приспорити та сприяти інфляції — виявилися до деякої міри зовсім безпідставними. Ось для прикладу виявляється, що видатки на оборону ЗСА створили нагоди для нових праць у далеко більшій мірі, як окремо створений конгресовий „билл" (закон) для поборювання безробіття. Вищезгадана Рада подає, що видатки на оборону ЗСА піднесуться в цьому році на 26 відсотків, тобто до 83-ох мільйонів, а у продовжуванні до 1984-1985 років — піднесуться до 147 більйонів. Очевидно, що всі ці кожнорічні підвишки, сприятимуть автоматично новим можливостям у поборюванні безробіття. А спеціяльна бюджетова комісія для перевірки заподала, що тільки в одному 1982 році, оборона допомогла створити 425,000 нових місць для праці.

Між теперішніми біжучими видатками, що допомагають безробіттю варто згадати, що виготовлення нового бомбовика Б-1, який має побудувати Роквел Інтернешенел у Каліфорнії, отримало на початок три більйони долярів і дало працю кільком тисячам висококваліфікованих технічних робітників. Велике замовлення отримала Дженерал Дайнамік Ко., що має побудувати 700 бойових літаків типу Ф-16, а тепер отримала додаткове замовлення на 1,500 таких самих літаків, призначених здебільшого на експорт. Для цього замовлення завербовано 30,000 нових робітників.

Фірма Америкен Дженерал Моторс отримала новий контракт на виготовлення більшої кількости 5-тонних опанцирених транспортовиків для піхоти і нового типу, мобільних опанцирених плятформ для самохідних гармат. Це дало нову працю для 20,000 нових робітників, з різного технічного фаху.

Із тільки кількох вищенаведених додаткових замовлень для озброєння виходить, що вони дають, подвійну користь: сприяють підсилюванню Національної оборони та зменшують помітно безробіття, яке сьогодні Уряд З'єднаних Стейтів Америки ставить в пріоритет тих своїх справ, що їх треба якнайшвидше та успішно полагодити.

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Ірина Петренко-Федишин

(Рефлексії з нагоди виставки в галерії ОМУА)

Для українців Ню Йорку, і не тільки Ню Йорку, ім'я Ірини Петренко-Федишин відоме. Її чоловік Олег і вона беруть живу участь у нашому культурно-громадському житті. Мабуть немає української імпрези, де б їх не було. Вони і є одні з нечисленних культурно діючих і зацікавлених, що дають нашому мистцеві, письменникові, чи науковому робітникові деяку запоруку, що вони не працюють у цілковитій порожнечі.

Зацікавлення І. Петренко-Федишин — широкі. Ми всі знали, що вона малює. Недавно на її виставці в Українському Інституті Америки ми бачили також її великого формату сміливі і експериментальні картини і ліноритн. Ми знали, що вона була зайнята упорядкованням музейної збірки у Бавнд Бруку, що вона викладає мистецтво в одному з Нюйоркських коледжів, що вона пише і дає доповіді на мистецькі теми. Додати до того, що вона мати дорослого сина і майже дорослої дочки, а до того вона знаходить час на товариське життя. Коли при такому навантаженні хтось малює, а до того коли той хтось — жінка, то ми схильні ставитися до того з деяким підозрінням. Її найновіша виставка була справжньою несподіванкою і не одного заставила перевірити свої погляди.

Ніде правди діти, І. Петренко-Федишин і сама недавно прикладалася до того, щоб закріпити свою мистецьку позицію. Вправді вона мала декілька виставок і в українському середовищі і поза ним, але не можна було зауважити, щоб вона виявляла якусь особливу наполегливість чи послідовну впертість, часто необхідну для утворення т. зв. мистецької кар'єри. Товариська, погідно усміхнена Петренко-Федишин, робила враження, що це все для неї байдуже. І у цьому мабуть її особлива сила. Таке наставлення дозволяє мистцеві бачити ясно і розрізняти суттєве від неістотного. Бо мистецтво не тільки більш чи менш досконало виконана картина, а в першій мірі те, що криється за нею. А за картинами І. Петренко-Федишин криється теплота, відчуття, багатство обсервацій, які вона передає з подивугідною легкістю. Це проявляється не тільки у її малюнках і рисунках, а, мабуть, у всьому до чого б вона не взялася. Ці її рідкісні якості мені довелося запримітити кілька років тому під час дискусійного панелю, у якому вона брала участь. Вона виклала свою позицію коротко, стисло і надзвичайно ясно; з типовою її легкістю вона також пізніше впоралася з дискусією, що розвинулася у пресі.

Теплота і легкість, що промінюють із малюнків і рисунків І. Петренко-Федишин є наслідком її любови і об'єктивного ставлення до предмету свого зацікавлення. Відтворюючи якийсь предмет, мистець проводить з ним діялог і до того діялогу він мусить приступити без упереджень і без наперед вирішених попередньо засвоєних форм. У такий спосіб цей діялог буде для мистця цікавий, він з того діялогу витягне якнайбільше інформацій, які пізніше зможе передати глядачеві. Коли мистець малює чи рисує дерево, він мусить підходити до нього з „незаінтересованою" любов'ю, він мусить намагатися збагнути дерево, що біля людей і звірів, які вільно порушуються по поверхні і біля птахів, які свобідно стрибають у повітрі, є невільником прив'язаним корінням до землі і приреченим назавжди до одного місця. Роздумуючи про специфічний характер дерева і про його існування, мистець, навіть у ненадто вишуканій формі, передасть глядачеві свої спостереження. Це й є, якщо не функцією, то дією всякого здорового мистецтва. І навпаки, коли мистець малює не вглиблюючись у „долю" свого предмету якого він зображує, він, хай би у як вишуканій формі і у як розкішній ситуації, передасть глядачеві тільки його порожню зовнішню шкаралупу.

Як можна було зауважити на картинах і рисунках І. Петренко-Федишин, вона роздумує і про крислаті безлисті дерева, і похилий від постійного вітру очерет, і гарячо-жовті гарбузи, і соняшники, і відкриту кукурудзу, і ржаві кольори осінніх листків, і красу життя і неминучість упадку і розкладу, і про всячину, яку вона старається зобразити. На її картинах видно, що вона не тільки роздумує над своїми моделями, але також про їхні форми і барвні можливості.

Вона очевидно може це все заперечити і сказати, як колись сказав Іван Местровіч, що він і у гадці не мав того що йому приписувала критика. Можливо, що й не мав і, правдоподібно не мав, коли так говорив. Але це не міняє справи. Бо коли, за допомогою зовнішньої форми предмету, він був у стані передати глядачеві, а може й собі самому, його внутрішність, значить у його підсвідомості це все було і так само підсвідомо появилося у його творі. Мистецтво зрештою і є у великій мірі територією підсвідомого.

Ірина Петренко-Федишин належить до молодшої

(Продовження на ст. 3)

Ірена Книш

ЗВАБИ ЕКРАНУ

II

„В них діють персонажі, наділені українськими іменами, події розвиваються в Україні, в містах і селах, і разом із тим у мові героїв, у їх психічному складі, побутових звичках і житлі відсутні національні українські риси. Режисери часто намагаються компенсувати це, вводячи в фільми українські народні пісні. Але самі по собі пісні не міняють становища. Зазначені недоліки пояснюються скоріше всього тим, що багато сценаристів і режисерів, які працюють в українському кіно, погано знають український народ. Вони задовольняються, отже, поверховним уявленням про нього почерпнутим з газет і журналів. Їх легковажність фактично підтримується сценарними відділами, художніми радами дій, та іншими інстанціями, оскільки останні затверджують сценарії та фільми, де на українському фоні, в українському середовищі виступають багато в чому умовні українці..."

Цей довгий цитат указує, як евфемістично вияснюється, ба й виправдується варварська денаціоналізація, вульґаризація та ще більш дикунське обросійщення.

А втім до справжніх мистецьких здобутків української кінематографії, крім незрівняної спадщини Ол. Довженка, належать між іншими: творчість Ігоря Сенченка („Богдан Хмельницький", „Вершники", „Дума про козака Голоту"), І Кавалєрідзе („Коліївщина", „Прометей"), П. Чардиніна („Укразія", „Тарас Шевченко"), А. Кордюма („Вітер з порогів" із М. Садовським у ролі останнього лоцмана); з новіших: Юрія Іллєнка „Вечір під Івана Купала", Леоніда Осики „Камінний Хрест"...

Ото ж у сейфах-кіноархівах українських мистецьких фільмів — обмаль. Українські таланти (Сергій Боднарчук, Григорій Чухрай та інші) працюють у російських кіновиробництвах, а київська кіностудія ім. Ол. Довженка фабрикує фільми неукраїнські. Тим то й важливе питання, чим пособила українській культурі в цій сьогочасно діючій ділянці — еміґрація.

У країнах наших поселень творилися спроби вже в 20-их роках, бо не бракувало обдарованих одиниць, свідомих важливої ролі кінематографії в розвитку національної культури на чужині. Спершу в Парижі, потім у Еспанії здобув розголос кіномистець-новатор Евген Деслав-Слабченко. Він належав до новішого напрямку фільмового мистецтва, тзв. аванґардного, що не лише протиставився продукції тзв. купецьких фільмів (з уваги на добрий бізнес), але намагався спрямувати фільмову творчість на зовсім новий мистецький шлях. Це вже п'ятдесят років тому, як про нього писали в українській пресі:

„...Дуже оригінальний під цим оглядом є наш земляк, Евген Деслав. Перший його фільм, який він створив сам, без усього штабу режисерів, операторів, декораторів і т. д., фільм під заголовком „Марш машин" — це темпо, рух, ритм — це епопея сучасної машини. Про другий його фільм „Електричні ночі" пишуть, що ввесь цей світляний шал великих міст, реклямами, прожектори, рефлектори на вичищених на че дзеркала асфальтах мільйонових міст, все це зливається в нову симетрію, в гимн електриці, того найчутливішого людського винаходу, без якого годі було б подумати сучасний поступ. У свому останньому фільмі „Робот" оспівує Деслав постать майбутньої Машини-Людини, що буде слухняною й демонічно жахливою... без свого власного творчого духа." (Ю. Дорош").

Та Евген Деслав і сам звертався до української преси, як свідчить ось цей передрук із 67 числа „Канадського фармера" 1931 року, що становить документ для історії української кінематографії за кордоном: „Евген Деслав Слабченко се молодий, але вже славний фільмовий директор, про якого ми писали раніше за старокраєвими часописами" — Редакція.

„Після публікації кількох статтей та інформацій про мої фільми — 'Марш машин', 'Мон Парнас', 'Електричні ночі' 'Світ у параді' (для Парамонту) у краєвій пресі: 'Діло', 'Кіно' і т. ін. я отримав і отримую численні дописи з Краю, з Канади, з Сполучених Штатів Америки, щодо різних кінематографічних справ. По змозі стараюся завжди особисто відповідати на них, але се досить часто відбирає в мене багато часу. В сій статті я хочу порушити кілька загальних питань та по можливості з'ясувати їх ширшому українському громадянству в Канаді. Особам, що мали б якісь спеціяльні запити, подаю свою приватну адресу: Eugen Deslaw, - 203 Boulevard Raspail, Paris XIV, але прошу їх бути в своїх дописах як найкоротшими.

Українську кінематоґрафію закордоном я вважаю не лише можливою, але цілком необхідною. Завданням її були би: зареґісрування українського закордонного життя на плівці, річ надзвичайно важна для історії українського визвольного руху, виховання молодих кінематоґрафістів-українців та в разі певного розвою — реалізація фільмів частинно зі своїм капіталом, частинно з чужим, з метою ознайомлення чужинців з нашим мистецтвом, піснею, звичаями. Пригадую, в 1929 році Українфільм в Києві робив фільм з української революції. В закордонних часописах були оголошення, що се товариство платить за метр плівки маючої відношення до українського революційного руху від 5 до 50 долярів. Віднайти навіть за сі гроші вдалось дуже мало. Наші громадські організації мусять звернути на се велику увагу.

(Продовження буде)

Микола Лівицький

ДЦ УНР В ЕКЗИЛІ МІЖ 1920 І 1940 РОКАМИ

VIII.

Одначе ця кількість старшин, що відбувала чинну військову службу, була далеко невистачальною. Польські урядові чинники обіцяли прийняти 800 контрактових старшин. Було це в 1927 році, коли прийнято перших контрактових старшин. Але ця обіцянка не була дотримана, не зважаючи на постійні інтервенції чинників уряду УНР. Поляки (може і слушно) пояснювали цю свою змінену поставу тим, що присутність біля сотки українських старшин у польській армії викликали протести совєтської амбасади у Варшаві, бож цього факту утримати в таємниці не можна було. Якби ж контрактових старшин було аж 800, то це могло б допровадити, на думку поляків, до поважних комплікацій між Варшавою і Москвою. Остання інтервенція в справі числа українських контрактових старшин була зроблена в 1937 в розмові през. А. Лівицького з польським маршалом Ридзом Сміґлим. Ця розмова, що провадилася частинно польською і частинно українською мовами (якими володів Ридз-Сміґли), була дуже цікавою. Але за браком місця не подаю її перебігу. Марш. Ридз обіцяв „передумати" цю справу, але з цього передумання нічого не вийшло. В кожному разі, завдяки заходам уряду УНР, хоч невелика кількість українських старшин була вповні готовою, щоб приступити до відновлення української армії, якби на це прийшли відповідні умови. Коли ідеться про зареєстрованих в штабі генерала Сальського 4,000 старшин, то це дало можливість авторові цих рядків під час його перебування у Хусті в кінці 1938 і на початку 1939 року заявити з доручення уряду УНР урядові Карпатської України (в розмові з прем'єром о. А. Волошином і міністром Ю. Ревасм), що уряд УНР готовий дати в розпорядження Карпатської України біля 4,000 старшин (в тому числі і багатьох контрактових старшин із Польщі) для зорганізування армії Карпатської України. Але мова про це буде далі.

Проте, треба признати, що самих лише старшин, скільки їх не було б, не було б досить для відновлення українських збройних сил. Коли ж ідеться про рядових вояків колишньої української армії, то вони були в 20-их, а тим більше 30-их роках у такому віці, що було тяжко брати їх до української армії. Треба було шукати молодшого кадру. Цих молодих мали дати спортова організація у Галичині „Луги". Для цього було укладено спеціяльну умову з начальником „Лугів", полковником Армії УНР Романом Дашкевичем. Уряд УНР інтервеніював у відповідних польських чинників, щоб польська адміністрація в Галичині не робила труднощів „Лугам". А полковник Дашкевич, який часто бував у Варшаві для домовлень з президентом А. Лівицьким і генералом В. Сальським та іншими, зобов'язувався вжити всього свого впливу, щоб молоді спортовці з „Лугів" пішли, коли на це стане потреба, до армії УНР.

Хоч поляки не зовсім дотримувалися своїх обіцянок (бо „Лугам" таки робилися певні труднощі), проте назагал „Луги" таки мали можливість існувати й відбувати свої парамілітарні вправи, хоч і без рушниць чи іншої зброї. Якщо дані, що їх давав полковник Р. Дашкевич, відповідали дійсності, себто, що „Луги" мали біля ста тисяч чоловік, то це вже становило можливість мати перші кадри відновленої української армії. Сьогодні в посіданні автора цієї статті є гарно вирізьблена палиця (такого розміру, як його вживали луговики при спортових вправах) з написом: „През. Андрієві Лівицькому від Лугової Організації". Питання, чому поляки давали немов би то наперед свою згоду, щоб українці з Галичини, члени „Лугів", вступали до рядів майбутньої української армії, це річ, яка не належить до нашої теми. Очевидно, умова поміж урядом УНР і полковником Р. Дашкевичем та його найближчими співробітниками не була розголошувана і трималася в таємниці. Але про неї знали відповідальні українські діячі з Галичини, зокрема провідні члени УНДО.

Приблизно протягом одного року II-ий відділ штабу очолював полковник Микола Чеботарів. Після того він аж до початку Другої світової війни, протягом війни і після неї, зокрема після створення УНРади, не займав жадних становищ у системі ДЦентру УНР. Причина відходу полковника Чеботарева зі свого становища не належить до теми цієї праці, а тому про неї не згадується. Далі на чолі II-го відділу аж до своєї смерти в 1937 році стояв генерал генерального штабу Всеволод Змієнко. Там працювали такі старшини: підполк. Борис Барвінський аж до свого відходу до контрактованих старшин польської армії (був у I-ій Дивізії УНА і не так давно помер в ЗСА в ранзі генерала), полковник Литвиненко, сотник Недайкаша, поручник Фартушний і багато інших, які працювали не в централі штабу, а в терені, на кордонах із СССР.

(Продовження буде)

Ірина Петренко...

(Продовження зі стор. 2)

генерації українських мистців, які після Другої світової війни причалили до цього берега океану. Мистецьку освіту вона здобула вже в Америці. Вона студіювала мистецтво в Гантер коледжі, у Колюмбійському університеті, в Лізі студентів мистецтва. Там же вона почала виставляти свої перші твори.

Її мистецьке навчання припало на час розгару т. зв. абстрактного експресіонізму, динамічного руху, яким американські мистці, охоплені загальним оп'янінням мілітарної перемоги, хотіли зірвати раз назавжди, з впливами европейського мистецтва і вийти з його орбіти. Цей динамічний рух був першим, що формував мистецький світогляд І. Петренко-Федишин. Найновіша її виставка не дає багато вияснень, якими шляхами вона прямувала від абстрактного експресіонізму до сьогоднішнього предметного розуміння мистецтва. Але, хоча вона відійшла від нього, у світ розпізнавальної реальности, все одно лекція абстрактного експресіонізму залишила на її творчості виразний знак. Це можна бачити на способі будови картин, на її зацікавленнях формою і площинністю, а передусім цей вплив виявляється у розміщенні барвних зіставлень її картин.

Тематика І. Петренко-Федишин: краєвиди, натюрморти, портрети, виконані олійною технікою, акриліком, або рисунком, переважно кольоровим олівцем. Все це поєднане декоративним, часто розкішним орнаментальним підходом, що зраджує не тільки її тонке відчуття сучасних зацікавлень мистецтва і сучасного смаку, але у її картинах все виразніше зарисовується її власний стиль. У кожній з цих груп, чи це портрети, натюрморти, чи краєвиди, можна зауважити виразну лінію розвитку: від описового до упрощення і кристалізації форми і кольору. Передусім це виразно видно на пейзажах, як також на деяких натюрмортах, у яких вона дійшла до значних досягнень. Складається враження немов би Ірина Петренко-Федишин повертається назад до засад формального порядку, які вона винесла зі своїх студій і які перші формували її мистецький світогляд. Після захоплення формами природи, які вона з любов'ю віднотувала, вона зчасом почала присвячувати все більше уваги двовимірним формам картин, у які вона намагається переплювати зображуване. Деякі найновіші краєвиди і натюрморти вказують на те, що це була її дорога останніх кількох років. Її чергова виставка покаже чи — і як далеко вона піде цією дорогою.

Яків Гніздовський

Виставка Миколи Неділка в Едмонтоні

Стоять (зліва) Ярослав Скрипник, д-р М. Кейван, проф. І. Кейван, Софія Скрипник.

І знову мені довелося відкривати одну з виставок українських мистців, що їх влаштовує від довгих років Софія Скрипник. Без перебільшення слід відмітити, що без її енергійної діяльности в цій ділянці в Едмонтоні заіснувала б „німа, німа пустеля!", як висловився в одному зі своїх творів щирий мій друг-поет Вадим Лесич, що вже відійшов у вічність в серпні 1982 року. Цим разом відкривав я виставку творів видатного українського пейзажиста Миколи Неділка, що теж відійшов з цього світу ще 12-го травня 1979 року.

Біографія мистця завжди тісно сплітається з його творчістю, і так вона сплелася з творчістю Миколи Неділка. Народився він 1902 року на хуторі Ющенківка, Полтавщина, і в 1923 році вступив до Художнього інституту в Києві, саме тоді, коли цей Інститут був заснований на місці зліквідованої московсько -большевицькою владою Української Академії Мистецтв. Проте довелося студіювати в майстернях знаменитих мистців і педагогів Ф. Кричевського, М. Бойчука та Л. Крамаренка. Спеціялізуючись у пейзажистиці й театральній декорації, Микола Неділко закінчив Інститут в 1928 році. Виставляти свої твори почав за студентських років у 1923 році, а від 1924 року брав участь у виставках АРМУ (Асоціяція Революційного Мистецтва України), що, тримаючись українських традицій, зокрема монументалізму „бойчукістів", протиставлялися організації АХЧУ (Асоціяція Художників Червоної України), яка мала завдання — „творити мистецтво, зрозуміле масам", за гаслом Леніна.

Проте в 1932 році вийшла жалюгідна „Постанова" „Про перебудову літературно-художніх організацій", і тоді зліквідовано АРМУ й АХЧУ, а в 1934 році за ініціятивою росіян М. Ґорького й А. Жданова введено насильно т. зв. соціялістичний реалізм, тобто останню фазу московського „передвижництва", що було тотальним погромом української духовости. А що М. Неділко був органічно пов'язаний з рідною духовістю, він не вміщувався в тісні рами соцреалізму і за свій „формалізм" навіть відпокутував двома роками совєтської тюрми. Його мистецька „кар'єра" була припечатана, і Неділко протягом десяти років (1929-1939) працював декоратором Музкомедії й Опери в Києві. В 1929 році одружився з артисткою Київської опери Оксаною Чумак, що була музою творчого надхнення протягом усього життя мистця.

Після „визволення" Західньої України з-під польських „панів" совєтська влада вислала до Львова в 1940 році низку видатних українських мистців для організування „Спілки Радянських Художників України", між ними М. Азовського, М. Дмитренка, М. Мухина й інших; з ними прибув теж Микола Неділко. Всі вони залишилися у Львові, коли в червні 1941 році вибухла німецько-большевицька війна й большевицька армія панічно втекла на схід. Тоді у Львові зорганізовано Спілку Образотворчих Митців, і М. Неділко став одним із перших її членів. Виставляв свої пейзажі на всіх виставках Спілки від 1941 до 1944 року і його „Етюди зі Стрийського парку" „Осінь" „Дністровий яр" тощо мали особливі успіхи серед глядачів з огляду на багатий їх кольорит. Твори Неділка ще з київського періоду були позначені імпресіонізмом, зокрема українським, з виразними рисами ліризму. Проте М. Неділко увесь час творив у пошуках своєї кольористичної мови. Еволюція його стилю пройшла кілька фаз, що були зумовлені передусім кліматичними особливостями даної країни чи місцевости, зокрема повітрям. Вже в Галичині його пейзажі набрали виразних рис постімпресіонізму, а на скитальщині в Південній Німеччині й Австрії пейзажі Неділка набрали повного постімпресіоністичного звучання впродовж чотирьох років (1944-1948).

Наступний етап стильового розвитку Миколи Неділка почався в 1948 році, коли він з дружиною виїхав до Арґентини. Надзвичайна яскравість кольорів та повінь сліпучого соняшного світла заставили мистця розв'язувати нові кольористичні й світлотіневі проблеми. Виповідаючись повністю кольорами, нехтуючи часто рисунок, М. Неділок досягнув у своїх арґентинських творах сильних і несподіваних кольористичних контрастів. Тоді зродився самобутній стиль — експресіонізм, притаманний тільки мистцеві. В цьому кільканадцятилітньому періоді М. Неділко створив безліч пейзажів, натюрмортів, зокрема квітів. Мав великі успіхи, на жаль, тільки серед чужинців, бо з українців ніхто не купив його картини. Матеріяльно міг прожити з дружиною, проте не мав довір'я до нестабільности урядів Арґентини й частих комуністичних диверсій. Тому в 1961 році переїхав до Америки й осів у Ню Йорку. Це вже була остання фаза оформлення стилю М. Неділка, коли завершився його експресіонізм. Коли бо раніше мистець у своїх пейзажах і натюрмортах в'язався тісніше з законами природи, в останній фазі природа була для нього претекстом, що на її основах творив наскрізь суб'єктивні картини, внутрішньо-експресіоністичної доби позначені українським ліризмом. З огляду на особливу інтерпретацію природи та надзвичайно широкий кольористичний діяпозон, Микола Неділко — це один із найоригінальніших наших малярів-пейзажистів. Крім пейзажів, в більшості без людських і тваринних штафажів, улюбленою його тематикою були квіти.

На цій же виставці його творів в Едмонтоні в числі 40 експонатів, тобто фрагменту багатої творчости Неділка, кожний вдумливий глядач міг завважити загально фази розвитку стилю мистця протягом кількох десятиріч.

Крім виставок у Києві та у Львові, твори Миколи Неділка були на виставках індивідуальних і групових в Німеччині, в Австрії, в Буенос Айресі, в Ню Йорку на виставках ОМУА, у Філядельфії, Вашінґтоні та в Канаді.

Іван Кейван

З Ню Йорку до української пасіки в Ню Джерзі

(Дора Рак). У міській залі невеликого містечка Седл Ривер в повіті Берґен, стейт Ню Джерзі, українські господарі гостили інтернаціональну групу жінок із різних країн світу, що приїхали туди автобусом з Ню Йорку 4-го травня 1983 року.

Містечко-одне із найбагатших у повіті з великими мільйонерськими посілостями, має всього 2,763 мешканці, в тому 23 особи, згідно з переписом 1980 року, подали своє походження із українського роду, крім необрахованих осіб українського роду у мішаних родинах. Тут поселився підприємець з Ню Йорку Мирон Сурмач, тепер відомий пасічник; і сам він і його донька Ярослава Милс виповнили програму зустрічі.

Проєкт поїздки заініціювала, підготовила і координувала енерґічна і помислова Марія (Мері) Душник, член комітету міжнародної гостинности при Крайовій Раді Жінок Америки, котрий очолює віцепрезидент Ради Бетті Салцман. Завдяки їм обом чужинки вже не раз мали нагоду відвідувати і пізнавати культурні станиці української громади в місті Ню Йорку, а цим разом зацікавив їх оригінальний помисел відвідати українського пасічника в Ню Джерзі та пізнати українську американську мисткиню Ярославу.

Група жінок із кіл Об'єднаних Націй, із місій, секретаріятів чи стипендисток, репрезентували 32 країни Европи, Африки, Азії і Пасифіку Південної Америки: Австралія, Англія, Бенґлядеш, Болівія, Бурма, Голляндія, Ґватемала, Данія, Ель Сальвадор, Єгипет, Індія, Індонезія, Ірляндія, Ірак Ізраель, Канада, Мальта, Норвеґія, Пакістан, Польща, Південна Корея, Сенеґаль, Тайлянд, Тунізія, Туреччина, Філіппіни, Фінляндія, Франція, Швайцарія, Швеція, Юґославія, Японія.

Програма почалася привітом і довшим словом майора міста Дункана Камерона, а потім Мері Душник, котра проводила програмою, коротко переповіла історію української еміґрації в ЗСА. В доповненні Бетті Салцман пояснила, що ціллю таких відвідин є познайомити чужинок з різними етнічними групами Америки і їх культурними окремішностями, що складаються на т. зв. багатокультурність країни.

Центром програма була доповідь Ярослави Сурмач Милс, українсько-американської мисткині. Для ілюстрації доповіді Ярослава приготовила виставку своєї різноманітної творчости, показуючи зразки образів, мальованих на склі, що в мініятюрному псевдо-примітивному стилі передають барвно створений в її уяві побут українського села і його мешканців; також у відмінному стилі кілька ефектних ґравюр, збірку ілюстрованих нею книжок та мистецьких афіш, колекцію карток із репродукцією 36 мотивів (виданих Фондом Дитини при Об'єднаних Націях - ЮНЕСЕФ) та сортимент писанок. Для інформації гостей вона роздала присутнім брошурки про українські писанки та обширну декоративну брошурку, ілюстровану ніжними мотивами її круглолицих і повновидних селянських типів в народній ноші серед мініятюрно стилізованої природи і домашньої птиці.

Текст цієї брошурки був і темою розповіді про її життя, почавши від дитячих літ, проведених в нюйоркському „давнтавні" в традиційній родинній атмосфері і серед книжок батьківського склепу, книгарні, що формували її українство і світосприймання. Зроджене тоді замилування до українського народного мистецтва доповнювала в пізніших роках поїздками в Україну й інші країни Східньої Европи та розшуками в музеях і серед народу. Тоді й звернула увагу на стародавні ікони в сільських хатах, мальовані українськими народними безіменними мистцями на склі. І по багатьох роках, шукаючи оригінальний вислів для творчих задумів, пригадала цю техніку, випробувала її і використала для своїх малюнків, що й дало початок нового періоду в її творчости, зродженого із традицій українського народного мистецтва.

Жінки з далеких країн з зацікавленням слухали доповіді про незнану їм країну, котру й побачили у фраґментах на прозірках, висвітлених Ярославою. Несподіванкою для них був виступ Мирона Сурмача, коли цей 90-літній сеньйор, якого представила М. Душник, заспівав кілька пісень при супроводі бандури, а для розваги за відгадану пісню подарував чужинці писанку. На питання, як можна дожити в здоров'ї до такого віку, М. Сурмач дав чотири головні поради: здоровий харч, правильне дихання, добра постава, а найважливіше — погідність думок і духу, що випливає із оптимістичного і позитивного відчування.

Одна із важливіщих метод, про котру він не згадав, але сам практикує, — це праця і вдоволення з неї, як от його „габбі" — пасічництво і городництво. В нього також і постійні загальні зацікавлення середовищем й історією українського поселення. Між іншим, він натрапив на інформацію, що, мабуть, відома в повіті Берґен, родина Забріских походить від українського поселенця Олександра Заборовського (б. 1648?). Варто б дослідити цю інформацію (хоча в іншім джерелі є заввага, що один із нащадків - Мартин Забріскі вернувся до польського імени родини - Зборовскі" (це на 124 стор. в Історії міста Гакенсак, повіт Берґен, 1898).

Після програми місцеві українки, зглядно американки українського походження, Емілія Массот і Мері Форд гостили всіх перекускою в буфеті, до котрого причинилися й інші українки, які приїхали на зустріч, в тому Ольга Літепло і Ірина Падох з Ню Йорку та Люба Остапяк і Дора Рак з Ню Джерзі. Вони й мали нагоду в часі полуденкової перерви розмовляти з чужинними гістьми та інформувати, а то й давати приписи на українські присмаки, а Ярослава, обступлена гуртом чужинок при виставці, давала додаткові пояснення.

Відвідинами в оселі Мирона Сурмача і його пасіки - дарма, що з „безпечної" віддалі - закінчилась прогулянка чужинок, що від'їхали з запасом українського меду, вступивши по дорозі ще на типовий базар садовини у Седл Ривер, що стало „славним", відколи недалеко тут же поселився один із колишніх президентів.

Посередині — українські господарі і учасники програми, Ярослава Сурмач Милс і її батько Мирон Сурмач. За Ярославою стоїть Мері Душник, координатор прогулянки, а з правої сторони (поруч Сурмача) Бетті Салцман.

Мирон Сурмач з Ню Джерзі презентує чужинцям українську пісню і бандуру на зустрічі в Седл Ривер.

(Фото Дора Рак)

Вечір, присвячений мистцям Лемківщини

У Торонто, 6-го березня ц.р., в приміщенні Українського Культурного Центру, відбувся вечір Об'єднання Лемків Канади і АДУК, присвячений українським визначним мистцям — Никифорові Дровнякові і Левові Ґеці, та скульпторові Михайлові Черешньовському і Григорію Пецусі.

Вечір відкрив і привітав усіх присутніх гостей, а зокрема доповідачів — д-ра Володимира Пасіку і д-ра Богдана Стебельського — від імени ОЛК і Літературного Мистецького Клюбу АДУК, голова 2-го Відділу ОЛК Іван Оленич, який сказав, що саме тепер у положенні українського народу мистецтво є найбільше потрібне. Воно формує душу людини, яка дає образ народу, що витворює в собі духові й національні вартості українського народу. Як уроженець Лемківщини я гордий, - сказав він, — що Лемківщина видала стільки визначних постатей, які будували український храм.

Коротким словом голова представив д-ра В. Пасіку та попросив його до слова. Познайомимо читачів в цьому дописі зі змістом лише одної доповіді.

Д-р В. Пасіка у своєму рефераті широко з'ясував ідейний світ, зокрема обдарованого талантом маляра Никифора, який у глибокому відчутті віри переживав трагедію свого народу на Лемківщині, знищення церков і всього довкілля, де ще недавно так пишно розвивалось народне життя Лемківщини. А тепер тільки димарі обсмажені, обдерті свідчать, що тут було насилля. Коли Никифор у Криниці ввійшов до церкви, яка ще стояла, він вдивлявся в рами іконостасу, де не було вже ікон, але в його уяві, в душі були. Він їх бачив і перетворив на картини, які так чародійно промовляють до людей в усьому світі.

Дехто з оглядачів образів Никифора ставив собі питання: що зробило його славним на весь світ?

Таке питання ставив собі й автор реферату, та звернувся до професора краківської Академії Мистецтва Лева Ґеца, який відповів: „Це найбільший маляр у Польщі". Малярство — це вияв душі, а тим самим доказ існування душі людини. Цей вияв у Никифора має величезне значення, особливо тепер у добі панування матеріялізму, що при допомозі фальшивих теорій намагається здеґрадувати людину до рівня тварини.

Автор вічних вартостей, що людська душа мусить бути безсмертна. Творці-мистці, артисти, маляри, поети, скульптори, музики протягом цілої історії людства доказують, що людина не є фізично-хемічне монструм, що в людини існують стремління до вічности.

Що виражає в своїх образах Никифор Дровняк? Лемківщину, лемківську землю, дух Лемківщини, її минуле і сучасне, її терпіння і трагедію. Лемківщина — це перша лінія фронту, на котру напирали віками ворожі українському народові сили заходу й сходу. Історія Лемківщини — це сконцентрована на цій землі історія всієї Західньої України. Кладовище в Криниці — це історичний музей не тільки Лемківщини, але західньоукраїнських земель. Три гроби разом, під спільним дашком, одна сім'я. Це саме прізвище: на одному гробі напис по-старослов'янському. Яку бурхливу вимову мають написи, назви цієї родини в трьох мовах! Далі кам'яний пам'ятник, а на ньому написано російською мовою, що покійника тут немає, він загинув замучений у тюрмі у Відні — священик українець, лемко о. Гнатишак. Безглуздя політики польських кіл, які мильно іформували австрійський уряд, не могли зломати гордих лемків і їх винародовити. Вони почували себе правильно нащадками великої Київської Руси, яку безпідставно і злочинно присвоювала собі Москва. І далі напис: „Тут спочиває український націоналіст, син волинської землі Іван Коханівський, погив 1942-43?" Це вже свідок - учасник великої епопеї, що розігралася на Лемківщині, це епопея УПА, що в ній лемки відіграли велику ролю. Так на лемківському кладовищі написана могилами історія - трагедія цілого українського народу. В образах Никифора виражена його душа, душа українського народу, відвічне стремління до правди, до совершенности, до Бога. Це говорять образи Никифора.

Никифор Дровняк, Лев Ґец, Омелян Мазурик - три українські малярі - лемки. Творчість кожного має інший характер, іншу вимову. Ця різноманітність при об'єктивній аналізі приходить до специяльного динамізму, що під пресією різного середовища довів до різної форми вияву.

Лев Ґец - представник свідомих борців проти загарбників заходу й сходу не мав жадної оборони проти пресії ворожого середовища і не витримав її психологічно. Він рішив покінчити життя самогубством і разом з дружиною прийняв отруту. Його вдалося врятувати, а дружина померла.

Що саме довело високоосвічену людину до такого вчинку? Як відомо в 1959 році у Польщі прийшла т. зв. відлига, і українці відбули з'їзд УСКТ Польщі. Польська тайна поліція УБП звернулася до провесора Краківської Академії Мистецтва Лева Ґеца, найбільш авторитетної людини, щоб він приняв головство того товариства і одночасно працював з УБП. Як щирий і совісний патріот проф. Л. Ґец на таку пропозицію не міг погодитися. Так і почався тиск на професора. Перше звільнено його й дружину з праці, пізніше відібрано помешкання і створено таке довкілля всевладним УБП, що подружжя Ґеців психологічно не видержало, заломилося та вирішило покінчити, як згадано вище. (З рукописного спомину. І.6)

Після врятування проф. Л. Ґеца, шал зменшився. Мистець почав знову працювати, виконав велику роботу - відрисував архітектурно важливі будівлі Кракова. Краків місто старинне, пам'яток багато. Управа міста високо оцінила його працю і признала йому нагороду.

Трудно, одначе, сказати, чи рисунки будівель, навіть як цінні пам'ятки архітектури, заспокоювали спрагу Лева Ґеца. Це швидше був вихід із трудної ситуації, конфлікту зі середовищем на дорогу компромісу, навіть капітуляції. Нагороду міста Кракова одержав він формально за виконання великої мистецької роботи, а в дійсності за капітуляцію, за резиґнацію зі своєї мистецької творчости. Варварське середовище довело мистця до жалюгідної трагедії.

Історія мистецтва, знає багато прикладів подібного трагізму, але найбільше жертв зложила Україна: тисячі й тисячі письменників, мистців і науковців винищив окупант. Якою ненавистю палає до української культури ворог, свідчить садистичне замордування Володимира Івасюка, та мученича смерть о. Володимира Лемця, замордованого звироднілими поляками, під тиском большевицьких посіпак.

На основі сказаного виринає питання: чому ворог старається знищити мистців, поетів, письменників, науковців? Відповідь ясна і зрозуміла: мистці й науковці своїми творами виражають духовість народу і формують її. Знищення мистців і науковців рівнозначне зі знищенням душі народу. Народ без душі перестає існувати і „нездібний до самостійности, надається тільки до лопати".

Після закінчення доповідей відбувалася цікава дискусія. Присутні висловили бажання, щоб повторити ці дуже цікаві, ориґінальні доповіді.

На кінець, голова ОЛК подякував доповідачам, за такі цікаві доповіді та висловив надію, що доповіді будуть далі продовжуватися.

І.Бескид

ТЕНІСОВІ ТУРНІРИ

Тенісова ланка УСЦАК, в порозумінні з управою Союзівки, подає до відома дати цьогорічних тенісових турнірів на оселі УНСоюзу:

2, 3 і 4-го липня — УСЦАК-Схід
6 і 7-го серпня — Подвійна гра
2, 3, 4 і 5-го вересеня — Крайовий УСЦАК
17 і 18-го вересня — Запрошеневий УНС
8 і 9-го жовтня — КЛК

ОДУМ...

(Продовження зі стор. 1)

гий табір, „Сесія Б", розпочинається в неділю, 17-го липня, і закінчується у суботу, 30-го липня. На цих відпочинково-виховних таборах заплановані спорт, спів, купіль, ватри, ручні роботи, теренознавство, а насамперед — зустріч і співжиття з новими і давніми друзями. Реєстраційні анкети (їх разом з докладними інформаціями можна дістати, пишучи на адресу: ODUM Summer Camps, P.O.Box 180, So. Bound Brook, N.J. 08880), треба виповнити й відіслати негайно на вищезазначену адресу.

Особливою популярністю серед української молоді на поселеннях втішаються традиційні для ОДУМ Кобзарські табори, на яких уже вишколено чимало надійних бандуристів і бандуристок. Завдяки цим музикам українська пісня і українська бандура лунає по всіх місцях нашого поселення, приносячи цим молоденьким кобзарям-бандуристам честь, а нашому народові — славу. Кобзарський табір відбудеться знову на оселі Українського Братського Союзу на „Верховині", в Ґлен Спей Н.Й., від неділі 3-го липня до суботи 16-го липня, під патронатом Капелі Бандуристів ім. Т. Шевченка і маестра Григорія Китастого. Тут, як і кожного літа, відбуватимуться окремі курси гри на бандурі, гри на мандоліні, курс догляду над бандурою і будови бандури, як теж відпочинково-розвагові — спорт, купіль і ватри. На Кобзарський табір приймають дітей від 12-ти років вгору, і юнаків та юначок без обмеження віку, які бажають вчитися гри на бандурі чи вдосконалювати свою гру, якщо вони вже є „молодими бандуристами". Тому кількість місць на таборі обмежена, слід зацікавленим відразу зголошуватися.

Діяльність ОДУМ, як і інших молодечих організацій, відбувається не тільки влітку, але круглий рік; проте літній час дає можливість інтенсивніших контактів поміж членством, коли є нагода прибулим з різних кінців Північної Америки провести цікаво і корисно час та чимало чому корисному навчитися про свою українську спадщину. На ці табори приїдуть оумівці зі сходу Америки і з місць далеких, навіть з Канади, хоч Канада матиме теж свої власні табори, наприклад, на оселі в Лондоні, Онтаріо. Табір цього літа буде також коло Міннеаполісу, але там це буде об'єднаний табір трьох молодечих організацій разом: Пласту, СУМ і ОДУМ, про що з вдоволенням розповідали гості в УНСоюзі, підкреслюючи те, що українська молодь різних переконань вміє співпрацювати поміж собою, даючи цим приклад і своїм батькам. Це не перше таке літо — вже двічі ОДУМ влаштував успішні табори з СУМ, аж ось прийшла пора і на таборування разом із Пластом, з чого українська громада може тільки радіти.

На кінець літа плянується, як щороку, Зустріч одумівців, що приваблює сотні і сотні учасників. Взагалі, хоч Організація Демократичної Молоді кількісно менша від Пласту й СУМ (вона на третьому місці після цих двох організацій), то якісно ОДУМ не вдістає від своїх двох посестер. Цікаві й корисні активності, скеровані на допомогу юним українцям і українкам втримувати свою національну ідентичність, дають свої плоди.

ОДУМ під кожним оглядом є помітною організацією в зорганізованому українському житті на Заході. Заснувався він 33 роки тому в 1950 році. На сьогодні діє тут, у ЗСА, десять філій та шість у Канаді. Є чимало прихильників одумівців у Німеччині, Бразилії й Австралії; не бракує їх і в інших країнах вільного світу, хоч не скрізь вони організаційно оформилися. Брак бажання організовуватися в певної частини молоді часто-густо дехто пояснює „нехіттю їхніх батьків до політики". У відміну від членства СУМ чи Пласту, ОДУМ охоплює у своїх лавах дітей і молодняк православних українців, переважно з колишньої підсовєтської займанщини, а вони в більшості аполітичні. Тому ОДУМ наголошує більше виховні й товариські аспекти та етнічне мистецтво, а на думку деяких навіть доброзичливих критиків — замало уваги уділяє політиці". Наприклад, такий вдумливий журналіст як Віталій Бендер, пишучи про ОДУМ в одумівському офіціозі-місячникові „Молодій Україні" пояснив, що недостатня „політизація" ОДУМ спричинена „недоглядом" ініціяторів-засновників ОДУМ, які, хоч всі були з середовища УРДП Багряного і його оточення, не наголосили у свій час заслуг УРДП в народженні ОДУМ; тому, мовляв, одумівські виховники не відчувають „специфічного потягу до УРДП".

На такі думки молоді одумівці дають відповідь, що так має бути, бо вони воліють бути незалежною організацією, а не прибудівкою до партії. Зрештою для них „надхненником ОДУМ є Іван Багряний", і не порожнім звуком є Багряного гасло: „Нам потрібно іншої організації молоді. Організації насамперед не партійної, а надпартійної. Соборницької. Демократичної. Організації молоді, в якій виховувалися б не якісь партійні покручі, а національно свідоме й висококультурне наше молоде покоління української молоді", — ці слова, сказані в 1949 році, лягли в основу ОДУМ і лежать в її ідейних підвалинах досі.

Тоді в Ню Йорку, в 1950 році, зорганізувалася організація, яка „з честю охороняє ідеї української демократії", як висловився її теперішній голова Андрій Шевченко. Ці демократичні, глибоко закорінені в свідомості членства принципи спонукали ОДУМ стати по боці Комітету за Правопорядок в УККА відразу після XIII Конгресу у Філядельфії і теж співпрацювати найтісніше з Українським Народним Союзом та з Українським Братським Союзом. Але ця принципова постава не притемнила бажання членства ОДУМ в першу чергу пам'ятати про співпрацю з молодечими українськими організаціями, - як згадано вище, — навіть якщо вони стоять на протилежних ідеологічних засадах.

Після літа — таборування по відпочинково-виховних і кобзарських таборах, ОДУМ готується восени до свого з'їзду, як і до акцій загальногромадського значення. Але насамперед табори.

На закінчення Наталка Павленко подякувала головному предсідникові д-р І.О. Флисові за велике, дійсно батьківське тепло й увагу і жартувала, що прийшов час і для неї вступити в члени УНСоюзу, бо це цілком „закономірний крок" для кожного свідомого українця й українки. Молоді відвідувачі також запрошували цікавитися їхніми таборами, відвідати їх влітку при нагоді, як і приїхати на Зустріч одумівців.

ДЕРЖАВНИЙ СЕКРЕТАР ЗСА Джордж Шулц, згідно з інформацією нюйоркського щоденника „Ню Йорк Таймс" поїде незабаром до Москви. Принаймні до такої поїздки заохочують його численні дорадники в Державному департаменті, які вбачають у такій поїздці великі користі для політики ЗСА, зокрема на відтинку відпруження між Вашінґтоном і Москвою. Згідно з опінією колишнього амбасадора ЗСА у Москві Аверелла Гаррімана теперішній лідер СССР Юрій Андропов бажає нормалізації відносин з Америкою і вже ця сама заява вимагає від американських відповідальних політиків послідовно прослідити інтенції совєтського уряду, — кажуть деякі політичні аналітики. Більшість членів Уряду президента Роналда Реґена вважають, що така поїздка державного секретаря під теперішню пору не принесе жадної користи. На їхню думку тепер немає жадних основ для відбуття такої зустрічі.

ЗАКІНЧЕННЯ СЕЗОНУ В ЛМКЛЮБІ

Ню Йорк, Н. Й. — Із Літературно-Мистецького Клюбу повідомляють, що після цілорічної діяльности у п'ятницю, 17-го червня ц.р., в годині 7-ій вечора ц.р., тут у приміщенні цього Клюбу, при 136 Друга авеню, на закінчення сезону відбудеться мистецька програма. Участь у ній візьмуть: Оленка Геймур — сопрано, співачка Ню Йорк Сити Опера, сольоспів; Марійка Сохан-Щморгай — фортепіяновий супровід; Степан Крижанівський — художнє читання і Тарас М. Грицай — „Революція на зборах", правдиве, з побуту в Америці. Вступ — 4 доляри, що й покриє добірний буфет.